

Burgerrechtenvereniging Vrijbit
Kruisweg 32, 3513 CT
Utrecht
bestuur@vrijbit.nl
www.vrijbit.nl

Utrecht 19-11- 2012

Aan alle leden van de gemeenteraden in Nederland

Onderwerp: Verwijdering vingerafdrukken uit reisdocumentenadministraties

Geachte dames en heren,

Opslag vingerafdrukken

Zoals u weet moeten, vanaf 21 september 2009, alle burgers vanaf de leeftijd van 12 jaar voor het aanvragen van een paspoort of ID-kaart vier vingerafdrukken laten opslaan in de documenten en in de gemeentelijke databases. Volgens de Paspoortwet zouden alle daarvoor aan te leveren persoonsgegevens voor de duur van 11 jaar in de administraties worden bewaard.

In april 2011 moest toenmalig minister van BZK, Donner, onder druk van de Tweede Kamer echter erkennen dat bij 1 op 1 verificatie (*tussen de vingerafdrukken en de houder van de documenten en de opgeslagen vingerafdrukken in de documenten en databases*) een foutmarge van zo'n 20-25% was geconstateerd. De tot dan toe opgeslagen vingerafdrukken, van zo'n 5 ½ miljoen Nederlandse Staatsburgers, werden door de minister derhalve bestempeld als 'absoluut onbruikbaar voor verificatie of identificatiedoeleinden'. En omdat, zo stelde hij, de techniek in de nabije toekomst naar verwachting niet betrouwbaarder zou kunnen worden had hij besloten dat de vingerafdruktechnologie 'voor NU' gestopt zou worden. (bron A.O Tweede Kamer 24-4-2011).

We mogen aannemen dat u, ondanks de schimmige berichtgeving hierover vanuit de Rijksoverheid, op de hoogte bent van het feit dat de verplichting tot de vingerafdrukregistratie, voor zowel paspoorten als ID-kaarten, desondanks onverminderd van kracht is gebleven tot op de dag van vandaag. NB Het inmiddels aan de Tweede Kamer aangeboden Paspoortwetswijzigingsvoorstel behelst voor de paspoorten geen wijziging en maakt de introductie van een 'vingerafdruk-vrije' ID-kaart op zijn vroegst pas over ruim een jaar mogelijk.

Verwijdering vingerafdrukken uit databases?

De enige aanpassing die werkelijk op korte termijn werd gerealiseerd was dat vanaf 23 juni 2011 de bewaartermijn voor de vingerafdrukken in de gemeentelijke databases juridisch werd terug gebracht tot de termijn van uitgifte. (bron: Bron [Staatscourant 22 juni 2011](#)).

In de [Nieuwsbrief van het Ministerie](#) aan de uitgevende instanties wordt (*sic- ten onrechte*) gesteld dat 'Het beëindigen van de bewaartermijn betekent dat raadpleging of verstrekking van de desbetreffende vingerafdrukken niet meer aan de orde is'. Hierin werd eveneens aangekondigd dat de verwijdering van de vingerafdrukken gefaseerd zou gebeuren. Vanaf 23 juni zouden vingerafdrukken na uitgifte van de documenten (of verstrijken van de afhaal termijn) automatisch worden vernietigd. De 'oude', reeds opgeslagen, vingerafdrukdata zouden op termijn eveneens worden verwijderd, inclusief de sporen van die opslag.

Een half jaar later bleek dat geen enkele vingerafdruk tot dan toe was verwijderd en dat er ook totaal geen zicht op was wanneer men met de verwijderoperatie zou kunnen starten. Dit bleek op 24-1-2012 tijdens de zitting van de bestuursrechter te Amsterdam in de zaken Roest en Jongenelen. Als 'oplossing' zo moesten de vertegenwoordiger van het ministerie en de landsadvocaat aan de rechter toegeven, was aan de dataopslag het predicaat 'niet raadpleegbaar' gegeven. Dit werd tot op dat moment door de overheid als zijnde het equivalent van verwijdering voorgesteld. ([Bron: Vrijbit 14-2-2012 Artikel van vingerafdrukverwijdering is geen sprake](#)). Ruim twee maanden later, tijdens de behandeling van de Hoger Beroepszaken bij de Raad van State (2-4-2012 zaak Kooistra, v. Luick en

Willems) bleek dat het technisch nog steeds niet mogelijk was om de data te verwijderen zonder dat het hele reisdocumenten-administratie systeem zou instorten.

Of de overheid haar toezegging zou kunnen waarmaken dat **alle** vingerafdrukken vanaf 1 oktober 2012 uit de gemeentelijke databases zouden zijn verwijderd, werd daarmee zeer twijfelachtig. Maar tot die datum werd vastgehouden aan de bezwerende formules van 'op schema liggen van ingezette trajecten' ([Bron toezegging 22-9-2011 brief minister aan Tweede Kamer](#))

Toen Vrijbit op 1 oktober bij het ministerie informeerde over de stand van zaken, bleek het onmogelijk om hierop antwoord te krijgen. Na enig aandringen werd alsnog op 5 oktober meegedeeld dat op 2 oktober in 100 gemeentes een update in de software geïnstalleerd was waarmee de vingerafdrukdata verwijderd kunnen worden en dat volgens planning dit in de overige ruim 300 gemeentes voor eind oktober ook zou gebeuren. Maar het Agentschap BPR (*de afdeling van het ministerie van BZK die verantwoordelijk is voor de Paspoortwetuitvoering*) zou niet over gegevens beschikken in welke gemeentes de update was geïnstalleerd. Ook hield men vol niet te weten of deze updates ook daadwerkelijk in gebruik waren genomen. Op de vraag over het verwijderen van de sporen van de vingerafdrukopslag, die terug te voeren zijn tot de persoon, kwam als antwoord dat men geen idee had wat hiermee bedoeld werd.

Kanttekening bij verwijdering vingerafdrukken uit de databases

In principe acht Vrijbit het strijdig met fundamentele Mensenrechten dat de Nederlandse Staat zich de biometrische gegevens van haar *bevolking (in het bijzonder de vingerafdrukken en digitale gezichtopname)* toe-eigent.

Dat men hiermee zelfs doorgaat nu vast is komen te staan de data zó slecht van kwaliteit zijn dat ze totaal ongeschikt zijn voor het doel waarvoor ze worden verzameld, is dat bovendien juridisch absoluut onverenigbaar met de Grondwet, het Europese Verdrag van de Rechten van de Mens en Grondbeginselen van de EG.

Principieel blijft het onverteerbaar dat de data worden afgenomen, tijdelijk worden opgeslagen in de databases, ter beschikking staan van de fabrikant, worden verzonden via een particulier telecommunicatienetwerk en worden opgeslagen in de op afstand uitleesbare RFID-chip van de documenten. Met de verwijdering van de vingerafdrukken uit de databases komt er dan ook geen eind aan het drama van het onrechtmatige gebruik van biometrie voor paspoorten en ID-kaarten.

Praktisch biedt de verwijdering-achteraf-constructie ook geen soelaas voor mogelijk ander gebruik van de data dan via de documenten. Dit omdat de gegevens tijdens de opslagperiode, ter beschikking staan van veiligheids- en inlichtingendiensten, waardoor niemand de garantie wordt geboden dat na verwijdering uit de gemeentelijke databases de data niet alsnog via een schaduwbestand ter beschikking staan van de overheid. En mogelijk via deze weg op grond van bilaterale verdragen eveneens aan politie-, justitie- en inlichtingendiensten van vreemde mogendheden. Datzelfde geldt voor het gebruik wat fabrikant [Morpho](#) van de data mag maken. Omdat deze contractueel gebruikt mogen worden voor onderzoeksdoeleinden staat het de fabrikant de komende 10 jaar nog vrij om over de data te beschikken; ook na uitgifte van de documenten. Daarbij dient dit bedrijf, op vordering daartoe, alle gegevens waarover men beschikt aan inlichtingendiensten in de V.S. te geven op grond van de Amerikaanse Patriot Act. (dus zelfs zonder tussenkomst van een rechterlijk bevel).

Belang van verwijdering uit gemeentelijke databases

Toch vindt Vrijbit het van belang dat er helderheid komt over de verwijdering van de vingerafdrukopslag in de gemeentelijke databases. En wel omdat het in elk geval de veiligheidsrisico's beperkt dat de vingerafdrukken via deze opslag in handen kunnen komen van onbevoegden. Ze niet meer kunnen leiden tot misverstanden over de juistheid van de biometrische momentopnames als deze bij een latere aanvraag niet overeenkomen met een nieuwe afgifte. En ze niet meer gebruikt kunnen worden voor justitieel gebruik, zoals dat onder de Paspoortwet was toegestaan door bevraging door politie- en justitiediensten.

Tegenover alle burgers, in het bijzonder van hen die zich tegen hun wil gedwongen zagen om hun vingerafdrukken af te geven, is het van belang dat openheid van zaken wordt gegeven over wat er met hun gevoelige persoonsgegevens gebeurt. Voor het vertrouwen in de overheid is het van belang dat deze een transparant beleid voert. En voor de gemeentebesturen is het uiteraard van belang omdat zij medeverantwoordelijkheid dragen voor de databases en aansprakelijk gesteld kunnen

worden in geval er via deze weg gegevens zouden kwijtraken, gemanipuleerd zouden worden of in handen zouden komen te vallen van onbevoegde derden.

Verzoek

Vandaar dat wij bij deze een beroep op u doen om, uit hoofde van uw controlerende functie, na te gaan of de 'nieuwe' vingerafdrukken in uw gemeente na uitgifte van de documenten automatisch worden verwijderd. En of de dataopslag van vóór 23-6-2012 inmiddels is verwijderd.

Vraagt u vooral om een schriftelijke bevestiging van de burgemeester- omdat deze (niet B&W) het bevoegd gezag bekleed voor het aanvraag-en uitgifte proces.

Vraagt u vooral ook of alle vingerafdrukdata zijn vernietigd , dus inclusief de (log)sporen die tot de persoon te herleiden zijn.

En misschien vindt u het ook wel interessant om tevens te informeren naar de kosten. Over welke investering aan menskracht en middelen het gekost heeft om eerst de vingerafdrukken van de bevolking te registreren en om ze vervolgens weer te doen verwijderen.

Omdat de individuele burger na het 'niet raadpleegbaar maken' van de data de mogelijkheid werd ontnomen, om op grond van de Wet Bescherming Persoonsgegevens, zijn gegevens te kunnen verifiëren is het ook van belang om te vragen of de betrokken inwoners in uw gemeente wel op de hoogte worden gesteld van het verwijderen van hun data. In het bijzonder ook de burgers die op hun eerdere verzoek tot verwijdering uit de database schriftelijk gemeld werd dat de gemeente niet aan dit verzoek zou voldoen. En tot slot zouden we u aanraden erop te zien dat de burgers ook eerlijk worden voorgelicht over het mogelijk gebruik van de afgegeven vingerafdrukken vóór het tijdstip van verwijdering.

Uiteraard zouden wij het zeer op prijs stellen als u onze vereniging van uw bevindingen op de hoogte zou willen stellen.

We danken u voor uw aandacht,

Hoogachtend
namens het bestuur van Burgerrechtenvereniging Vrijbit,
J.M.T.Wijnberg-voorzitter